

โรคโบทูลิซึมคืออะไร มีสาเหตุจากอะไร

โรคโบทูลิซึมเป็นโรคที่เกิดจากสารพิษ botulinum ที่สร้างมาจากเชื้อแบคทีเรีย *Clostridium botulinum* ซึ่งเป็นเชื้อที่เจริญเติบโตได้ดีในสภาวะออกซิเจนต่ำ การเกิดโรคเกิดจากการกินสารพิษของเชื้อหรือกินเชื้อเข้าไปแล้วเชื้อสร้างสารพิษในร่างกาย เป็นที่ทราบกันว่าสารพิษ botulinum เป็นสารพิษที่มีความรุนแรงมากที่สุด โรคนี้สามารถก่อโรคได้ในสัตว์หลายชนิดรวมทั้งคนโดยจะมีอาการคล้ายกัน การเกิดโรคเป็นไปอย่างรวดเร็วและสามารถทำให้เสียชีวิตได้ถ้าไม่ได้รับการรักษา

สัตว์ชนิดใดเป็นโรคโบทูลิซึมได้บ้าง

โรคนี้สามารถเกิดได้ในโค กระบือ แกะ ม้า มิงค์ เพอร์เร็ต และพบบ่อยในนกน้ำ สุนัขและสุกรอาจเป็นโรคนี้ได้แต่ยังไม่เคยมีรายงานการป่วยในแมว

สัตว์ติดโรคโบทูลิซึมได้อย่างไร

เชื้อ *Clostridium botulinum* เป็นเชื้อที่พบได้ทั่วโลกโดยพบในลำไส้ของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมและปลา และยังสามารถพบเชื้อในดินหรือตะกอนดิน สัตว์ติดโรคได้จากการกินหญ้า ซากสัตว์ หรืออาหารที่มีสารพิษเข้าไป หรือติดเชื้อจากการสัมผัสดินที่มีเชื้อ โคนและแกะที่ขาดแร่ธาตุมักจะพยายามหาอาหารที่มีส่วนผสมจากกระดูกสัตว์เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจทำให้มีโอกาสได้รับเชื้อหรือสารพิษจากสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

โรคโบทูลิซึมมีผลต่อสัตว์อย่างไร

โรคนี้ทำให้เกิดอัมพาต อ่อนแรง เคี้ยวและกลืนอาหารลำบาก มองเห็นไม่ชัดเจน สามารถพบอาการได้ตั้งแต่ 2 ชั่วโมงจนถึง 2 สัปดาห์หลังได้รับสารพิษ ภาวะแทรกซ้อนรุนแรงที่พบได้แก่ กล้ามเนื้อหัวใจและกล้ามเนื้อที่ใช้หายใจเป็นอัมพาตทำให้เสียชีวิตได้

คนติดโรคโบทูลิซึมได้หรือไม่

คนเป็นโรคนี้ได้โดยติดเชื้อจากการกินอาหารที่มีสารพิษหรือเชื้อ การระบาดส่วนใหญ่มีสาเหตุจากผัก หน่อไม้ และปลาที่บรรจุกระป๋องเองที่บ้าน ไส้กรอก น้ำผึ้ง คนอาจติดโรคจากบาดแผลสัมผัสกับดินที่ปนเปื้อนแต่กรณีนี้พบได้น้อยมาก และไม่มีรายงานการติดเชื้อจากการสัมผัสผู้ป่วยหรือสัตว์ป่วย

เมื่อได้รับเชื้อหรือสารพิษจะเกิดอาการของโรคภายใน 18-36 ชั่วโมง โดยจะมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง แล้วเกิดอัมพาตอย่างรวดเร็วโดยเริ่มจากที่ส่วนหัวและคอไปที่แขนขาหน้าอกทำให้หายใจไม่ได้และอาจเสียชีวิตได้

ควรติดต่อใครเมื่อสงสัยว่าเกิดโรคโบทูลิซึม

กรณีสัตว์ : แจ้งสัตวแพทย์ทันที

กรณีคน : พบแพทย์ทันที

จะป้องกันสัตว์จากโรคโบทูลิซึมได้อย่างไร

ควรให้โคและแกะกินอาหารที่มีปริมาณแร่ธาตุสมดุลเพื่อลดพฤติกรรมการกินซากสัตว์หรือกระดูก ในสัตว์กินเนื้อไม่ควรให้กินซากสัตว์ อาจพิจารณาใช้วัคซีนในสัตว์ (ถ้ามี) ในพื้นที่ที่เกิดโรคโบทูลิซึมเป็นประจำ

จะป้องกันตัวจากโรคโบทูลิซึมได้อย่างไร

การปรุงอาหารโดยเฉพาะการทำอาหารกระป๋องอย่างถูกวิธีจะลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคได้มาก อาหารกระป๋องที่ทำเองควรต้มอย่างน้อยสิบนาทีเพื่อทำลายสารพิษที่อาจมีในอาหาร อุณหภูมิที่กินขณะร้อนให้ร้อนก่อนบริโภค เก็บอาหารที่กินแบบเย็นให้อยู่ในความเย็นตลอด และเก็บเข้าตู้เย็นทันทีเพื่อไม่ให้เชื้อเจริญเติบโตและสร้างสารพิษไม่ได้

อ่านข้อมูลเพิ่มเติม

CFSPH Technical Fact Sheets. Botulism at <http://www.cfsph.iastate.edu/DiseaseInfo/>
CDC website. Botulism at <http://www.bt.cdc.gov/agent/botulism/factsheet.pdf>